

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه کاشان

دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی

گروه زبان و ادبیات عربی

پایان‌نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات عربی

عنوان:

سبک‌شناسی اشعار آیینی سید رضا موسوی هندی

استاد راهنما:

دکتر محسن سیفی

استاد مشاور:

دکتر علی نجفی ایوکی

توسط:

سجاد خندان

اسفند ماه ۱۳۹۳

تقدیم:

اگر زحمات من در این مجموعہ بہ سرانجامی رسیدہ باشد، حاصل کار را ایک دنیا عشق تقدیم می کنم:

بہ خورشیدی غروب نجف، مولا و سرورم.

بہ خورشید غروب کردہ آسمان دلم، پدرم.

بہ مونس لحظہ های دکنشیم، مادرم.

بہ عطوفت پاک و دریایی ہمسرم.

بہ صداقت بی ریایی برادران و خواہرانم.

پاس و قدردانی:

پاس خدایی را که اول و آخر وجود است، بی آنکه اولی بر او پیشی بگیرد یا آخری پس از او باشد؛ خدایی که دست هر چشمی از دامن دیدارش کوتاه است و فهم هر کبوتر تو صیقلی از پرواز در آسمان و صفش عاجز. درود رحمت بی کران بر پیامبر خاتم حضرت محمد (ص) و اهل بیت (ع) ایشان. درود و سلام خدای عز و جل بر روح پدرم که مرا با عشق علی و خاندان علی (ع) پروراند.

از استادان و سروران خودم آقایان؛ دکتر اقبالی، دکتر میر احمدی، دکتر سیفی، دکتر نجفی، دکتر صیادی نژاد، دکتر رسول نیا، دکتر ایمانیان، که در مقطع کارشناسی ارشد به مادر من محبت آموختند، کمال تشکر را دارم.

از استاد راهنمای این پروژه جناب آقای دکتر محسن سیفی، کمال قدردانی را دارم و بردستان ایشان بوسه می زنم. بهمنظور از استاد عزیزم آقای دکتر صادق سیاحی که بر عشق و ارادت من بر اهل بیت علیم السلام افزودند کمال قدردانی را دارم. از جناب آقای دکتر نجفی که مشاورم در این پروژه و در بسیاری از امور درسی بودند، پاس گزارم.

بر دستان همه استادانم بوسه می زنم، آنها که عاشقانه سوختند تا کرامتش وجود ما و روشنگر راهمان باشند. از استاد، برادر و پدر کرامی ام آقای صفر علی خندان، استاد و راهنمای زندگی ام که تلخی زندگی را با خاطر سربلندی و عزت برادانش، تحمل کرد، نهایت تشکر و قدردانی را دارم. از همه اعضای خانواده ام؛ مادرم، برادرانم و خواهرانم که همواره در طول تحصیل متحمل زحمت بودند و تکیه گاه من در مواجهه با مشکلات، و وجودشان مایه دلگرمی من می باشد و همچنین از همسرم که زیبایی حضورش در کنارم، حسنیهای این راه را به امید روشنی تبدیل کرده، تشکر و قدردانی می کنم. همچنین از همه دوستانم که در هر مرحله از زندگی به هر نحوی مرا مورد لطف خود قرار دادند، تشکر می کنم.

عمر آن سروران کرامی در آباد و خدای عز و جل بجای را میزد عزت و دوام کرامت عطا کند.

چکیده:

سید رضا موسوی هندی از جمله شاعران آیینی معاصر عراق است که با شعر هدفدار خود از مبانی فکری شیعه و آرمان‌های آن دفاع کرده و تشیع مخلصانه‌ی خود را به نمایش گذاشته است. این پژوهش بر آن است تا با روش تحلیلی-توصیفی به بررسی شعر آیینی، زندگی‌نامه‌ی شاعر و تعاریف سبک‌شناسی بپردازد و ساختار زبانی، ادبی و فکری سروده‌های آیینی سید رضا هندی از جمله: فضای موسیقایی، واژگان، ویژگی‌های نحوی، خیال و تصاویر شاعرانه، تکرار، معانی درونی و... را تحلیل نماید و خصوصیات سبک‌شناسیک آنرا نمایان سازد. با واکاوی در سروده‌های این شاعر درمی‌یابیم که موسیقی جایگاهی درخور توجه و قابل بررسی دارد؛ شیوه‌ی هماهنگی و چیدمان واژه‌ها، آهنگ درونی کلمات و بهره‌گیری از انواع صنایع بدیعی لفظی و معنوی، علاوه بر ایجاد جو موسیقایی کلام، فضایی برای رشد و بالندگی معانی مورد نظر شاعر ایجاد کرده است. در رابطه با سطح فکری شاعر باید گفت: وی در اشعار خود تحت تأثیر مضامین شعری نجف اشرف و با تقلید از شاعران پیشین، با بهره‌گیری از کتب تاریخی - روایی به مدح و رثای اهل بیت علیهم السلام پرداخته است.

کلمات کلیدی: سید رضا موسوی هندی، شعر آیینی، سبک‌شناسی، سطح زبانی، سطح ادبی، سطح فکری.

الملخص

السيد رضا الموسوى الهندى من شعراء الدين العراقيين المعاصرين وقد ناضل فى الدفاع عن حياض التشيع ومبادئه بشعره الهادف والمتلزم وقد رسم لوحة بارزة من اخلاصه لمذهبه. هذا البحث بمنهجه التحليلى التوصيفى يحاول دراسة اشعار السيد رضا الهندى الدينية و حياته كما تعطى تعاريف فى مجال الأسلوبية. كما أنها تعنى بالبناء اللغوى و الأدبى و الفكرى لأشعاره و تحللها فى مستويات متعددة كالمستوى الإيقاعى، واللغوى، والنحوى، والخيال و الصور الشعرية، التكرار، المعانى الداخلية و غيرها ومن جزاء هذا البحث تبرز خصائصها الأسلوبية. عند بحث قصائد هذا الشاعر نرى أن الإيقاع له مكانة بارزة وحقيق بالبحث والدراسة. إن أسلوب تنسيق و رصف الألفاظ، الإيقاع الداخلى للإلفاظ و استخدامه للفنون البديعية، اللفظية منها والمعنوية جعلت من شعره مسرحاً للموسيقى الكلامى يسمو بالمعانى التى يقصدها الشاعر. من جانب المستوى الفكرى، ينبغى القول أن الشاعر قد تأثر بالمضامين الشعرية النجفية كما قلّد الشعراء الذين سبقوه و استعان بالمآثر التاريخية و الروائية فى مدح اهل البيت عليهم السلام وراثتهم.

الكلمات المفتاحية: السيد رضا الموسوى الهندى، الشعر المتلزم بحب اهل البيت (ع)، الاسلوبية، المستوى اللغوى، المستوى الأدبى، المستوى الفكرى.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	پیشگفتار
۳.....	اهداف پژوهش
۳.....	اهمیت پژوهش
۴.....	پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش
۵.....	پیشینه تحقیق
۶.....	روش انجام تحقیق

فصل اول : شعر آیینی، زندگی نامه‌ی سید رضا موسوی هندی و کلیات سبک شناسی

۸.....	۱-۱- شعر آیینی
۸.....	۱-۱-۱- تاریخچه‌ی شعر آیینی
۹.....	۱-۱-۲- شعر آیینی از منظر قرآن کریم
۱۰.....	۱-۱-۳- شعر آیینی از منظر معصومین (ع)
۱۱.....	۱-۱-۴- شعر آیینی از نگاه صاحب نظران
۱۳.....	۱-۱-۵- انواع شعر آیینی
۱۵.....	۱-۱-۶- شاعران آیینی سرای عرب
۱۸.....	۱-۱-۷- ادب ملّی یا ادب متعهد

- ۲۰-۲-۱- زندگی نامه‌ی سید رضا موسوی هندی ۲۰
- ۲۱-۲-۱- جایگاه علمی سید رضا موسوی هندی ۲۱
- ۲۲-۲-۱- جایگاه ادبی سید رضا موسوی هندی ۲۲
- ۲۳-۲-۱- وفات سید رضا موسوی هندی ۲۳
- ۲۳-۲-۱- آثار و تألیفات سید رضا موسوی هندی ۲۳
- ۲۵-۲-۱- مهمترین اغراض شعری سید رضا موسوی هندی ۲۵
- ۲۹-۳-۱- سبک شناسی ۲۹
- ۳۰-۱-۳-۱- سبک در نقد غربی و نقد عربی ۳۰
- ۳۰-۱-۱-۳-۱- سبک در نقد غربی ۳۰
- ۳۱-۲-۱-۳-۱- سبک در نقد عربی ۳۱
- ۳۲-۱-۲-۱-۳-۱- سبک در نقد عربی قدیم ۳۲
- ۳۳-۲-۲-۱-۳-۱- سبک در نقد عربی جدید ۳۳
- ۳۴-۲-۳-۱- سبک شناسی در نقد غربی و نقد عربی ۳۴
- ۳۵-۱-۲-۳-۱- سبک شناسی در نقد غربی ۳۵
- ۳۶-۲-۲-۳-۱- سبک شناسی در نقد عربی ۳۶
- ۳۶-۳-۳-۱- سبک و سبک شناسی ۳۶
- ۳۷-۴-۳-۱- پیدایش سبک شناسی ۳۷
- ۳۸-۵-۳-۱- عوامل سبک ساز ۳۸
- ۳۸-۶-۳-۱- ارتباط سبک شناسی با علوم دیگر ۳۸
- ۳۹-۱-۶-۳-۱- سبک شناسی و زبان شناسی ۳۹

۴۰..... ۲-۶-۳-۱- سبک شناسی و بلاغت

۴۱..... ۷-۳-۱- سبک شناسی و روش بررسی متون

فصل دوم: سبک شناسی زبانی

۴۵..... ۱-۲- سطح آوایی یا موسیقایی

۴۶..... ۱-۱-۲- موسیقی بیرونی (عروض)

۵۱..... ۲-۱-۲- موسیقی کناری (قافیه و روی)

۶۰..... ۳-۱-۲- موسیقی درونی (داخلی) یا آرایه‌های لفظی

۶۱..... ۱-۳-۱-۲- تکرار یا وقوع مجدد

۶۲..... ۱-۱-۳-۱-۲- واج آرابی یا تکرار حرف

۶۴..... ۲-۱-۳-۱-۲- تکرار واژگان

۶۴..... ۱-۲-۱-۳-۱-۲- رد العجز علی الصدر

۶۵..... ۲-۲-۱-۳-۱-۲- تشابه الاطراف

۶۶..... ۳-۱-۳-۱-۲- تکرار جمله

۶۷..... ۲-۳-۱-۲- جناس

۶۷..... ۱-۲-۳-۱-۲- جناس اشتقاق

۶۸..... ۲-۲-۳-۱-۲- جناس لاحق

۶۸..... ۳-۲-۳-۱-۲- جناس مضارع

۶۹..... ۴-۲-۳-۱-۲- جناس محرف

۷۱..... ۳-۳-۱-۲- ترصیع

- ۷۳..... موازنه ۴-۳-۱-۲
- ۷۴..... ائتلاف لفظ با معنی ۵-۳-۱-۲
- ۷۵..... موسیقی معنوی ۴-۱-۲
- ۷۶..... طباق ۱-۴-۱-۲
- ۷۶..... طباق ایجاب بین دو اسم ۱-۱-۴-۱-۲
- ۷۷..... طباق ایجاب بین دو فعل ۲-۱-۴-۱-۲
- ۷۷..... طباق ایجاب بین دو کلمه مختلف (اسم و فعل) ۳-۱-۴-۱-۲
- ۷۷..... طباق سلب بین دو فعل ۴-۱-۴-۱-۲
- ۷۸..... مقابله ۲-۴-۱-۲
- ۷۹..... مراعات نظیر ۳-۴-۱-۲
- ۷۹..... مبالغه ۴-۴-۱-۲
- ۸۰..... ارساد ۵-۴-۱-۲
- ۸۱..... ابداع ۶-۴-۱-۲
- ۸۲..... سطح لغوی یا سبک شناسی واژه‌ها ۲-۲
- ۸۳..... کاربرد واژگان ساده و قابل فهم ۱-۲-۲
- ۸۴..... به کار گیری الفاظ دینی و قرآنی ۲-۲-۲
- ۸۴..... بهره‌گیری از الفاظ و واژگان علوم مختلف ۳-۲-۲
- ۸۶..... فراوانی القاب و شخصیتها ۴-۲-۲
- ۸۸..... به‌کارگیری لغات قدیم ۵-۲-۲
- ۸۹..... سطح نحوی ۳-۲

- ۸۹..... ۱-۳-۲ اسلوب حذف
- ۹۰..... ۲-۳-۲ اسلوب قصر
- ۹۱..... ۳-۳-۲ اسلوب تمنی و ترجی
- ۹۲..... ۴-۳-۲ هنجارگریزی نحوی
- ۹۳..... ۵-۳-۲ اسلوب استفهام
- ۹۴..... ۶-۳-۲ اسلوب ندا
- ۹۵..... ۷-۳-۲ اسلوب امر و نهی
- ۹۶..... ۸-۳-۲ اسلوب قسم
- ۹۷..... ۹-۳-۲ تقدیم و تأخیر
- ۹۸..... ۱۰-۳-۲ تکرار

فصل سوم: سبک شناسی ادبی

- ۶۲..... ۱-۳ تشبیه
- ۶۲..... ۲-۳ استعاره
- ۶۲..... ۳-۳ کنایه
- ۶۲..... ۴-۳ مجاز
- ۶۲..... ۵-۳ تشخیص
- ۶۲..... ۶-۳ تجسیم
- ۶۲..... ۷-۳ حس آمیزی

فصل چهارم: سبک شناسی فکری

- ۱-۴- مدح ۱۴۶
- ۱-۱-۴- مدح پیامبر اکرم (ص) ۱۴۶
- ۲-۱-۴- سیمای امام علی (ع) ۱۴۶
- ۳-۱-۴- سیمای امام مهدی (عج) ۱۴۶
- ۲-۴- رثا ۱۴۶
- ۱-۲-۴- رثای امام حسین (ع) ۱۴۶
- ۲-۲-۴- رثای امام حسن (ع) ۱۴۶
- ۳-۲-۴- رثای مسلم بن عقیل ۱۴۶
- ۳-۴- بازتاب مکان‌ها و مناسبت‌ها در اشعار آیینی شاعر ۱۴۶
- ۵- نتایج ۱۵۴
- ۶- ملخص الرسالة بالعربية ۱۶۲
- ۷- فهرست منابع ۲۰۵

پیشگفتار

سبک (Style) روشی است که شاعر و نویسنده برای بیان موضوع خود برمی‌گزینند، به این ترتیب سبک همان شیوه گفتن یا نوشتن است. شاعر و نویسنده به واسطه سبک، در تمام مراحل از انتخاب موضوع گرفته تا نوع کلمات، لحن و سیاق تألیف عناصر گوناگون کلام، تأثیر خود را به جا می‌نهند. تحلیل این متون و بررسی شیوه‌های به کار گرفته شده در آنها، از مهمترین کارکردهای سبک‌شناسی (Stylistics) است. به دیگر تعبیر سبک‌شناسی علم مطالعه و بررسی شیوه‌های بیان هنری و ادبی نامیده می‌شود که از بسیاری جهات، همان شکل توسعه یافته‌ی بلاغت در سنت کلاسیک است. سبک‌شناسی در گستره‌ی ادبیات کارایی‌های بهتری نسبت به سایر علوم زبانی، بلاغی و نقدی دارد؛ چرا که سبک‌شناس با کمک ابزارهای زبان، بلاغت، به بررسی متون مختلف می‌پردازد و نتیجه حاصل از آن دقیق‌تر و مورد اعتماد است. قواعد و اصول و معیارهای این نوع تحلیل که بر اساس ابزارهای زبان شناختی، ادبی و بلاغی، طراحی می‌شوند، غالباً بر پایه تحلیل آماری دقیق متن استوار است و آثار ادبی را با دلایل مستند و دقیق علمی طبقه‌بندی می‌کند و درجه تفاوت، ضعف و قوت آنها را تعیین می‌کند.

«سید رضا هندی» یکی از شاعران آیینی معاصر عراق است که به مانند بسیاری از شاعران اهل بیت علیهم السلام، توجه ویژه‌ای به آن نشده و تقریباً گم نام مانده است. از این رو لازم است تا با بررسی سبک‌شناسیک اشعار آیینی او، علاوه بر آشنایی با وی، نمونه‌ای از زیباترین اشعار آیینی این شاعر دلسوخته اهل بیت (ع) را از منظر سبک‌شناسی مورد بررسی و نقد قرار دهیم.

این پژوهش به چهار فصل تقسیم می‌شود که در فصل اول، نخست پیرامون شعر آیینی، شعر آیینی از نگاه قرآن و معصومین علیهم السلام، انواع و اقسام این شعر و.. سخن گفته خواهد شد. در قسمت دوم زندگی نامه سید رضا موسوی هندی و در قسمت سوم این فصل، کلیات سبک‌شناسی، تعاریف و نظریات سبک‌شناسان مختلف پیرامون این علم نو ظهور بیان خواهد شد و

علوم مرتبط با این نقد جدید مورد بحث قرار خواهد گرفت تا مخاطب با آشنایی کامل نسبت به سبک و سبک شناسی و همچنین انواع مختلف آن، به بخش تحلیل و بررسی سروده‌های آیینی شاعر مذکور وارد شود.

در فصل دوم، بررسی زبانی سروده‌های آیینی شاعر در دستور کار قرار می‌گیرد. به این ترتیب در این فصل در سه سطح آوایی، لغوی و نحوی قصاید شاعر مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در سطح آوایی انواع موسیقی بیرونی، درونی، کناری و معنوی به تفصیل مورد واکاوی قرار می‌گیرد. به خاطر توجه ویژه شاعر به زبان و امکانات زبانی، این فصل بیشتر و پر حجم تر از سایر فصول است. فصل سوم به بررسی ادبی سروده‌های شاعر می‌پردازد؛ آرایه‌های تشبیه، استعاره، کنایه، مجاز، تشخیص، تجسیم، حس آمیزی از مهمترین فنون بلاغی مورد بررسی در این فصل به حساب می‌آید. در فصل چهارم مهمترین معانی و مضامین به کار رفته در شعر آیینی شاعر مورد بحث قرار می‌گیرد، در ضمن مهمترین حوزه‌های معنایی اندیشه شاعر مورد تحلیل و بررسی قرار خواهد گرفت.

در پایان تحقیق نیز نتایج به دست آمده از این کوشش فرادید مخاطب قرار خواهد گرفت. ناگفته نماند که پس از شرح نتایج تحقیق، جهت آشنایی دانش پژوهان عرب زبان، خلاصه‌ای از بحث به زبان عربی نیز بیان خواهد شد تا آنان نیز در جریان چند و چون این نوشتار قرار گیرند.

دلایل گزینش این موضوع توسط نگارنده بیش از هر چیز به علاقه نویسنده به اهل بیت علیهم السلام و همچنین موضوعات آیینی و توجه ویژه به شاعران اهل بیت برمی‌گردد که نویسنده معتقد است که اگر تا زمان حال پیشرفتی در هر زمینه‌ای داشته باشد، به خاطر توجهات آن سروران (ع) به این حقیر بوده است. همچنین عدم توجه و یا شاید کم توجهی به موضوعات آیینی در میان سایر پژوهش‌ها، زمینه لازم برای انتخاب این موضوع را فراهم کرده است. لازم به ذکر است که

تشویق و عنایت استاد عزیزم آقای دکتر سید صادق سیاحی، و کتاب ارزشمند ایشان «الادب الملتزم بحب اهل البيت (ع)» در این انتخاب تاثیر بسزایی داشته است.

اهداف پژوهش:

از آنجا که زیبایی متون ادبی با واکاوی و بررسی همه جانبه نمایان می‌شود، این تحقیق بر آن است تا با کشف زیبایی‌های اشعار آیینی این شاعر شیفته‌ی اهل بیت (ع)، گامی مؤثر بردارد و به دنبال آن گوشه‌ای از زوایای ناپیدای شعر و ادب شیعی را به روی ادیبان و پژوهشگران حق طلب، بنمایاند تا شاید علاوه بر تحقق وظیفه انسانی خود در دفاع از آرمان اهل بیت (ع)، چراغی برای هدایت برخی از پژوهشگرانی باشد که از وارد شدن به این عرصه از ادب، به دلایلی چون نشناختن حق اهل بیت علیهم السلام، کمبود منابع و.. امتناع می‌کنند. اهداف نگارنده در این پژوهش به قرار ذیل است:

۱. معرفی شاعر اهل بیت (ع) سید رضا موسوی هندی و شناساندن سبک شعری وی در بیان دیدگاهش نسبت به اهل بیت (ع).
۲. توجه ویژه به ادب متعهد و ایجاد انگیزه در پژوهشگران برای توجه به این نوع از ادب.
۳. شناخت بیشتر علم سبک شناسی و بیان دیدگاه‌ها و نگرش دانشمندان این حوزه.
۴. آشنایی با گوشه‌ای از فضایل و کرامات اهل بیت علیهم السلام در قالب شعر.

اهمیت و ضرورت پژوهش:

شاعران اهل بیت علیهم السلام در طول تاریخ مورد ظلم و ستم فراوان واقع شده‌اند و اشعار آیینی آنان به نسبت سایر پژوهش‌ها، مورد بی توجهی یا کم توجهی قرار گرفته است و از طرفی

برخی از آثاری که به این مهم پرداخته‌اند خالی از غرض و تعصب نبوده است. اگرچه پژوهشگرانی اخیراً توجه چشمگیری به ادب ملتزم به اهل بیت (ع) داشته‌اند ولی بسیاری از این منابع و گنجینه‌های ناب ادبی - مذهبی به دست بی توجهی و کم عنایتی سپرده شده‌اند. پژوهش حاضر بر آن است تا با معرفی یکی از شاعران اهل بیت (ع) و همچنین بررسی سبک و شیوه شعری وی در راستای تحقق ترویج ادبیات شیعی گام بردارد و راهگشای پژوهش‌های دیگر در این زمینه باشد.

پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش

۱. سطح فکری چه تاثیری در گزینش واژگان و آواهای مختلف در شعر شاعر دارد؟
۲. آیا میان وزن به کار گرفته شده در قصیده و معانی مورد نظر شاعر، تناسب و هماهنگی وجود دارد؟
۳. بسامد حروف، واژگان، آرایه‌های لفظی و معنایی و سایر افزاینده‌ها موسیقی در اشعار آیینی شاعر به چه صورت بوده است؟
۴. میزان تاثیر پذیری از داستانهای پیامبران و شخصیت‌های دینی و تاریخی و اسطوره‌ای تا چه اندازه است؟
۵. آیا شاعر در موضوع رثاء از ظرفیت موسیقی داخلی بهره مناسب برده است؟
۶. انتخاب وزنهای عروضی و قافیه‌ها در اشعار آیینی سید رضا هندی، هدفمند و در راستای دیدگاه‌های او نسبت به اهل بیت علیهم السلام است.
۷. جنبه موسیقی درونی اشعار آیینی شاعر، قوی‌ترین بعد موسیقایی شعر اوست.

۸. انتخاب وزنهای عروضی و قافیه‌ها در دیوان شاعر هدفمند و در راستای دیدگاه‌های او نسبت به اهل بیت (ع) است.

۹. بسامد رثاء در دیوان شاعر بیش از سایر اغراض شعری است.

۱۰. مهم‌ترین ویژگی‌های سبک ساز در شعر سید رضا موسوی هندی عبارتند از: موسیقی داخلی و بیرونی، آرایه‌های لفظی، معنوی و تصاویر شعری.

۱۱. شاعر در بیان عقیده خود از احادیث و روایات به وفور بهره گرفته است.

پیشینه تحقیق

از جمله منابعی که در ارتباط با موضوع این پژوهش است و در زمینه بررسی زندگی، اندیشه و شعر سید رضا موسوی هندی نگاشته شده، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. مقاله‌ای با عنوان «مدح پیامبر (ص) در شعر سید رضا موسوی هندی» به قلم صاحبعلی اکبری چاپ شده در مجله کیمیای سخن انتشارات دانشگاه تربیت معلم سبزوار سال ۱۳۸۱.

۲. پایان‌نامه‌ای با موضوع «بررسی زندگی ادبی سید رضا هندی شاعر شیعی عرب» توسط نجمة السادات صانعیان در دانشگاه شهید بهشتی، دفاع شده در سال ۱۳۸۷.

۳. کتاب «چکامه کوثریه» یادواره غدیر خم، موسسه تحقیقات و انتشارات طور که در سال ۱۳۷۰ هجری به چاپ رسید.

۴. «القصیده الکوثریه» نوشته محمد هویدی، انتشارات دارالمورخ العربی ۱۴۱۶ هجری.

لازم به ذکر است تاکنون در رابطه با بررسی سبک و اسلوب شعری این شاعر پژوهشی انجام نگرفته است. لذا این پژوهش با رویکرد سبک‌شناسی نوین به بررسی ویژگی‌های اشعار آیینی شاعر در سطوح زبانی، فکری و ادبی می‌پردازد.

روش انجام تحقیق

این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی صورت می‌گیرد؛ با مطالعه دیوان شاعر و تطبیق مبانی سبک‌شناسی در سه سطح زبانی، فکری و ادبی بر قصاید این شاعر، به تبیین سبک شعری وی در قصاید مربوط به اهل بیت(ع) پرداخته می‌شود. در گام اول به جمع‌آوری منابع مهم پیرامون شعر آیینی و همچنین زندگی‌نامه شاعر، اندیشه و ذوق ادبی او پرداخته می‌شود. در گام دوم به مطالعه علم سبک‌شناسی، آراء و نظرات اندیشمندان مختلف درباره این علم و توجه ویژه به سطوح مختلف این علم از جمله، سطح زبانی، ادبی و فکری پرداخته می‌شود. در مرحله بعد یک به یک ابیات آیینی سید رضا در همه سطوح سبک‌شناسی بررسی می‌شود و نتایج بر اساس علم آمار و به وسیله جدول و نمودار ترسیم خواهد شد. لازم به ذکر است که با توجه به حجم زیاد این بررسی‌ها، سه فصل جداگانه به این واکاوی اختصاص یافته است.

فصل اول

✓ شعر آیینی

✓ زندگی نامه سید

رضا موسوی هندی

✓ سبک شناسی

۱- فصل اول: شعر آیینی، زندگی نامه سید رضا هندی و سبک شناسی

۱-۱- شعر آیینی

شعر از آغاز تمدن بشری یکی از وسایل تبلیغ و ترویج آموزه‌های دینی، اخلاقی و عرفانی بوده است. ادبیات همچون آیین‌های وظیفه بازتاب عقاید و باورهای هر مکتب و ملتی را بر عهده داشته و همچنین بیانگر حوادث زشت و زیبایی است که بر اقوام روا گشت. در اسلام نیز شعر با دین پیوندی ناگسستنی دارد به طوری که همزمان با ظهور اسلام، حوادث، جنگها و پیروزی‌ها، عقاید و مضامین اسلامی در شعر بازتاب یافت. شعر و ادب اسلامی از قدمتی طولانی برخوردار است، به طوری که در طول زمان و در فراز و نشیب تاریخ به حوادث و اتفاقاتی برخورد کرده که گاه و بی گاه مسیر اصلی خود را تغییر داده است. از آنجا که شعر و ادب اسلامی از لحاظ زمان و مکان، تنوع ملیتهای گوناگون و همچنین مکاتب و مذاهب مختلف، از گستردگی خاصی برخوردار است، بررسی و تحلیل این ادب دشوار به نظر می‌رسد. به همین خاطر در این مجال اندک با بررسی ادب آیینی شیعی، گوشه‌ای از شعر و ادب اسلامی را به قلم می‌کشیم.

۱-۱-۱- تاریخچه‌ی شعر آیینی:

«آیین» در لغت به معنای «رسم، روش، ادب، شرع، شریعت، کیش، آیین اسلام» است. (معین، ج ۱، ص ۱۱۲) این لفظ، واژه‌ای کاملاً فارسی است که در ادبیات کهن و در شعر شاعران اولیه فارس زبان به کار گرفته شده است. در اصطلاح ادب، آنچه به عنوان شعر و ادب آیینی از آن یاد می‌کنیم، مجموعه موضوعات و مفاهیمی است که ریشه در آموزه‌های والا و اصیل دین مقدس اسلام دارد. اگرچه واژه «شعر و ادب آیینی» برگرفته از ادبیات فارسی است ولی باید مفاهیم و موضوعات این نوع از ادب را در ادبیات عربی جست و جو و بررسی کرد.